

0722 531 385
646 518 1014

השבוע בקו
 פאסיר זיך דערהייבן
 בע"ה השבוע בפארברענגן השבועי על
חודש תמוז
והאם עזרה מרבאית?
 הרב הר"ר שאול יהודה שרלוני שליט"א
 הרב הר"ר דוד ארי' ראזנבערג שליט"א
 בש"ח 9
 אויב הפארברענגען בשלוחה 1 < 2

תורה

גליון שבועי לגילוי אור הנשמה ע"פ משנת הבעש"ט הק' ותלמידיו

פרשת חוקת תשפ"ג / גליון רס"ג

הלימוד היומי בכספרי חסידות

יום	סימן
ראשון	טו
שני	טז
שלישי	יז עד ד"ה וכתוב
רביעי	יז מד"ה וכתוב
חמישי	יח

דיבורי חסידות

עבודת הפרשה מספרי החסידות - בשפת המעשה

ספר תורה מהלך

הילדים שאתה עובד לפרנס אותם, הם אותיות התורה. אתה עוסק עכשיו להכין קלף לספר תורה, לגלף עצי חיים, לרקום מעיל ולשבץ יהלומים בכתר

מבאר המאור עינים: "אך דברים הצריכים לו הגם שהם מענייני עולם הזה, רק שהם מוכרחים דיינון משא ומתן וכדומה - הן גם כן עבודה. כמו הכותב ספר תורה צריך מקודם לעבד קלף מדבר גשמי מעור במה, לעשות בתחלה כלי שמשרת האותיות עליהן, כי אנוהו מגושמים לכך אנו צריכים כלי מגושם להשרות הקדושה עליו. ואחר כך צריך לעשות עמודים לספר תורה הנקרא עץ חיים, על שם 'עץ חיים היא למחזיקים בה' על שם שבעבורו אנו מחזיקים את האותיות - כך צריך האדם העובד את ה' לעשות כלי בכל דבר, הן משא ומתן, הן בשאר דברי עולם הזה ההכרחיים, כי זה נקרא 'למחזיקים בה', כי עבור זה יתקיים התורה, כמו שכתוב 'אם אין קמח אין תורה', אך יהיה הכל לעבודתו יתברך, שלא יעשה בשביל עצמו כדרך השוטים והרשעים". התורה הקדושה מוכרחה להיכתב על קלף, והדברים הגשמיים ההכרחיים שאתה עושה הם גם כן קלף. אתה אולי מוכרח לעסוק בדברים בהמיים, אבל התורה צריכה להיכתב גם כן על עור בהמה, ויש לזה קדושת ספר תורה, מה שאתה צריך זה רק להיהרר שזה לא יהיה לעצמך אלא לעבודת הש"ת.

ומביא המאור עינים' דוגמא מאוד מצויה מהחיים: "למשל אמרו בגמרא 'עושה צדקה בכל עת - זה הן זון ומפרנס בניו ובנותיו כשהם קטנים וכו', אם הוא עושה לעבודתו יתברך דיינון שחושב כי בהם גם כן חלק אלוהי, והקב"ה נתן לי החלקים והריני נגבאי ממונה עליהם לפרנסם, ואם חושב כן, הוא עבודה". אתה נמצא כל יום תשע שעות בעבודה? אתה עוסק בגבאות שקיבלת מהש"ת לפרנס חלקי אלוהי ממעל, אלוהי ותוהו התורה הקדושה, גילויי אורו יתברך. אתה עוזר ומנקה בבית וכן אם אתה אברך וכן אם אתה בחור, וכן גם בני ביתו? אתה מנקה את ארון העדות אשר בו ישכון ספר התורה וגילוי אורו יתברך. זה מכניס טעם חדש לגמרי בכל עשיה וטובה להידיה. כל פעולה פאר אידנים' וועגן מקבלת משמעות על דביקות בהש"ת. כדמתאמר: יענעמס גשמיות איז די אייגענע רוחניות.

העיקר הוא המכוון

אלא שצריך לכוון זאת. תוכיך לעצמך בתוככי העבודות שאתה בעצם ספר תורה חי, והילדים שלך ספרי תורה חיים, הגשמיות היא הקלף. הכוונה הכרחית כאן, כי בלי זה חסם היית עוסק להרוויח כמה מטבעות שסופם חלודה. "ואם עושה שלא בדעת, אף שעושה אינה נחשב כלום, כמו שמוכר בגמרא 'שנים שצלאו את פסחיהם וכו' זה שאכלו לשם מצוה עליו נאמר 'צדיקים ילכו בה' וזה שאכלו לשם אכילה גסה עליו נאמר 'פושעים יכשלו בה' - אם כן עיינו הראות שיש באפשרי שדבר אל בני שיעשו שניהם שוים, אך מפני שהמכוון אינו שיהיה זה מקרב את עצמו באותו דבר אל הש"ת וזה מתרחק, כמו כן בכל דבר העיקר הוא המכוון, כמו שכתוב 'בכל דרכיך דעהו'".

בכך מסיים המאור עינים' את ביאורו: "זהו 'זאת התורה אדם' - כאמור אדם נקרא החלק אלוהי שבתוכו, והוא האותיות המתורה. אך אין התורה מתקיימת אלא במי שמתעצמו עצמו עליה - 'עצמו דייקא, פירושו: שלא יהיה כוונתו בשביל עצמו, שימית את המחשבה שבשביל עצמו, שלא יזכר אל יפקד, אך הכל לעבודתו יתברך שמו". אפשר היה לחשוב שהאדם צריך להמית את עצמו כדי לזכות לתורה הקדושה, אך המאור עינים' מסביר ש'עצמו' דווקא צריך להמית, את עצמיותו, שהכל יהיה לעבודתו יתברך. זה נשמע מאוד גבוה וקשה, אבל עצתו של המאור עינים' בתחילת הדברים, לשנות את ההסתכלות על היהודי, מאפשרת לך להגיע לזה. כי קרוב אליך הדבר מאוד.

מפעם לפעם, ברגע של ישוב הדעת, הוא עוצר מהעבודה ועוזב את הכל ועוצם עיניו בזעקה אילמת: רבונו של עולם, איפה אני נמצא? הרי בראת את עולמך כדי שידבקו בכך, בתורה הקדושה, במצוות קדושות, במידות קדושות - איפה אני נמצא?... עובד כאן מצאת החמה ועד צאת הנשמה, ותכלית בריאתי מה תוא עליה? מתי אדבק בה? וכי די לי בשעותיהם-שלש של קביעת עתים לתורה?!, כך זועק הלב ממעמקיו.

אלא ששכינה הקדושה משיבה ואומרת: ואתה בעצמך, אינך תורה הקדושה? הרי אינך כי אם את תורה הקדושה! את שבתחרונה פסול כל ספר התורה! הילדים שאתה עובד לפרנס אותם, הם אותיות התורה. אתה עוסק עכשיו להכין קלף לספר תורה, לגלף עצי חיים, לרקום מעיל ולבנות כתר משובץ ביהלומים. לספר תורה יש עצמך, לספר תורה של ילדיך.

כל יהודי, את

הדיבורים שלפנינו מחדדים איך ההסתכלות של אור החסידות על יהודי, על קדושתו ורום מעלתו, משנה את כל החיים. אם אנוהו נתחיל להסתכל על עצמנו כפי שאנוהו באמת, כל החיים שלנו יהפכו לחיי רוממות קל.

וכן מבאר המאור עינים' בפרשתנו את מאמר חז"ל "זאת התורה אדם כי ימות באהל - אין התורה מתקיימת אלא במי שמתמית עצמו עליה". הוא מקדים כי כל יהודי בורשו הוא התורה הקדושה! **ידוע כי יש ששים רבוא אותיות לתורה, וכנגדן יש ששים רבוא שרשי נשמות, אף שיש בישראל כהנה וכהנה - על כל פנים העיקר הם ששים רבוא שרשים, ומותר באין מחילוק הניצוצות. וכל אחד מישראל יש לו את בתורה, ואורייתא וקוב"ה חו, והוא חלק אלוהי שבקרב האדם - הוא ממש אותו האות שששים שורש נשמתו, והאות שמפיע על האדם שפע חיות הקדושה.**

יצוירך לידע כי האות שורה בפה האדם, וכל אות כלול מכל התורה, נמצא שכל התורה בפה האדם, כי הלא ספר תורה שחסר ממנה את אחת פסולה ואינה נחשבת לתורה מטעם זה, כי כל האות שורה בהצטרף כולם יחד. וכל עבודת ה' הכל הוא בזה שצריך האדם לקרב לשרשו, דיינון התורה שהיא קומה שלימה תרי"ג מצות, והאדם כלול גם כן רמ"ח איברים ושס"ה גידים כנוהר..."

המאור עינים' מוסיף שם עוד כמה מסקנות נפלאות לגבי אהבת ישראל וחומר איסור לשון הרע (עין שם), אך גוף הרעיון ברור: יהודי יקר, תדע שאתה לא אוסף של רגשות ועצמות, אתה רמ"ח מצוות עשה, אתה שס"ה מצוות לא תעשה, אתה תורה הקדושה, אתה גילוי אור אין סוף! ההסתכלות הזאת משנה קודם כל את כל הגישה לחיים. מאתנו הוא תורה הקדושה מהלכת. צורת החיים שלנו היא צורת החיים של התורה הקדושה כביכול.

גבאי על חלקי אלוהי ממעל

ועדיין, יכול האדם לחשוב שכל עוד שהוא עוסק בתורה בתפילה ובמצוות, הוא חי כפי שמתבקש לחיות ממי שגילוי אור אין סוף שוכן בקרבו, אבל הרי הוא עובד לפרנסתו רוב ככל היום, אז איך תאמר שהוא גילוי אור אין סוף? יאמרו שהתורה הקדושה שוחבת ארגזים ועוסקת בחשבונאות...

מזון האדם הוא מהחיות האלקית שבתוך הגשמיות, אך כשמשוקע בגשמיות עצמה גורם נזק

בפרשתינו כשהתרעמו בני ישראל על המן, ושלא להם ה' נחשים השרפים, התפלל משה, ואמר לו ה' עשה לך שרף ושנים אותו על נס והיה כל הנשוך וראה אותו וחי. ואמרין במשנה (ר"ה פ"ג מ"ח) וכי נחש וממית ונחש מחיה, אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים.

ויש לבאר דאם כן למה ציוה ה' להסתכל על הנחש, ולמה הענישם ה' דוקא ע"י הנחש.

מבואר בדרשות הר"ן שראוי לאדם להשקיע בבריאות נפשו ולא בבריאות גופו, כי החיות והבריאות אינו תלוי כלל בחוקי הטבע, אלא תלוי בדביקות הש"ת וברצונו. ואדרבה הדבוק בטבע מרבה עליו היזק, וכמו שאמרו בגמ' (ברכות לג) לא הערוד ממית אלא החטא ממית, וכן במשנה הג"ל שלא הנחש ממית ומחיה אלא תלוי בהסתכלות כלפי מעלה.

והענין מתבאר יותר על פי דברי הבעש"ט הק' דהחיות שניתוסף לו לאדם מהמאכל, הוא מדבר ה' שבמאכל, ולא בהסתכלות גשמית שהחיות הוא מגשמיות המאכל עצמו, וכמו שכתוב (דברים ח, א) כי לא על הלחם לבדו יהיה האדם כי על מוצא פי ה' יהיה האדם, ע"כ. זהו הענין שהחיות של האדם הוא מהרוחניות והאלקות שבבריאה, וכפי מה שהאדם מובדל מהחומר הגשמי ודבוק בהש"ת, אזי דבר ה' נותן לו חיות וחי בהם. אבל כאשר ח"ו משוקע בגשמיות, אינו יכול לינוק השפע מהחיות אלקות ולדיבק בהש"ת, אז מביא עליו צמצום והדיוק, וכמו שכתוב (שמות טו, כו) ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלוהיך וגו' כל המחלה אשר שמת' במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, כי החיות אלקות זהו רפואה לעולם, ובוזה יהיה האדם.

זהו הענין שהיה "ותקצר נפש העם בדרך" (כ"א, ד) ונתרחקו רח"ל, ולכן התרעמו על המן שהיה לחם רוחני ורצו מאכל גשמי. שלח להם ה' נחשים השרפים להזיקם, כדי להראותם שאין הגשמיות חיות העולם, אלא מקור הגשם הוא מפגם הנחש הקדמוני ומביא רק היזק. והבינו מוסר ה', הלכו אל הצדיק, ויאמר העם אל משה חטאנו וגו' (כ"א, ז), שיתפלל אל ה' ויאיר להם אור פני ה' שיתדבקו רק בה' אשר רק בו יהיה האדם, אמר לו ה' למשה להשיג הנחש, כדי שיתכלו כלפי מעלה, ויקבעו בדעתם שהנחש יכול גם להחיות ברצון ה', כי בתוך כל הבריאה יש חיות אלקות, ויכולים להידיבק בהש"ת כאן, ואנו צריכים רק להסתכל כך על זה.

מקור: רעוא רעיוני תשע"ו; הדעה והדיבור ר"פ

נחנית מהגליון? זו ההזדמנות שלך להאיר ליהודים נוספים
נפשות ישראל רעבים גם צמאים לדבר ה'! תן להם לזכות לאורו של מן הבעש"ט הק' בשפת המעשה לתרום נקודת הפצה, התקשר: 05041-31519
 קו יסיד לתרומות בנדודים פלוס: 0799-696-620

ליגן אין שבת

איך מצליחים 'להיות שקוע' בקדושת שבת? מה היא ההדרכה המעשית המפורטת?

משפיע: שלום וברכה אברהם יצחק.

אברהם יצחק: שלום, א גוט יאהר. אנו עדיין באמצע הנושא של שבת, ובפעם האחרונה דיברנו על עניין הדיבור בשבת. על הנחיצות של שבתה מדיבורים בשבת, וגם דיברנו על ההכנות לקידוש...

משפיע: אה, נכון מאוד. אני נהנה שאתה זוכר את מה שדיברנו.

אברהם יצחק: מה השאלה בכלל. הרי אני חי עם זה כל השבת. עם הרעיונות הללו אני מתכוונן לשבת. אני לא רק זוכר אלא אף מנסה לקיים את זה למעשה, ואני אף מקווה שאצליח לעמוד בזה לאורך זמן.

משפיע: בוודאי. בעזר ה' תעמוד בזה, ותתעלה בזה עוד ועוד. בעזר השם.

אברהם יצחק: תראה. זה לא כל כך קל, בפרט הנושא שדיברנו על שמירת הדיבור בשבת, זה עבודה לא קלה בכלל. ולפעמים זה יכול אפילו לגרום איה מין לחץ מיותר שמסלק את הרגשת הרוגע והנעימות. בקיצור, צריך ללמוד לעשות את זה באופן הנכון.

משפיע: תשמע. עיקר הנקודה היא לא כל כך איך 'לא' לדבר, אלא איך 'כן' להיות מונחם בתוך תוכיות השבת, צריכים בעיקר להתעסק 'ליגן אין שבת', להיות שקוע בעניין השבת, בקדושת היום. ככל שמונחים יותר בקדושת השבת נשמר הפה יותר ויותר מלשוחח בענינים שאינם קשורים לשבת. אלא מאי? בתחילת העבודה בוודאי צריך ליתן מחסום לפה ולעשות גדרים של שמירת הדיבור, אבל עיקר העסק והמטרה צריכה להיות איך מגיעים ומונחים בקדושת השבת. השיאפה והיעד שלנו צריכה להיות 'ליגן אין קדושת שבת'!

ליגן אין שבת' - זה העניין שלי

אברהם יצחק: מה בדיוק הכוונה 'ליגן אין שבת' מה פירוש ההגדרה הזאת? כבר שמעתי פעם את המושג 'ליגן אין לערנען' [-להיות מונחים בלימוד], אבל 'ליגן אין שבת' לא שמעתי...

משפיע: נו אדרבא, תסביר לי מה זה 'ליגן אין לערנען'?

אברהם יצחק: פשוט. שכל הראש והמוח עסוקים לגמרי בסוגיא שהוא לומד, ועכשיו לא מעניין אותו כלום מהקורה סביבו, והוא עסוק עכשיו רק בזה.

משפיע: אתה אומר הרי כל כך טוב. זה ממש הפירוש של 'ליגן אין שבת', שהראש והמוח עסוקים לגמרי בקדושת השבת, וכל שאר דברי העולם וענייני החולין לא מענינים בכלל. וזה בעצם מה שצריך להיות לפחות לפני קידוש. שהראש יהיה מונח לגמרי בשבת, ושכל מה שמעניין אותי יהיה רק זה שעומדים לעשות קידוש!

אברהם יצחק: אבל איך עושים את זה? איך מונחים בסוגיא אני עוד מבין, כי בסוגיא יש הבנות, סברות, קושיות תירוצים, סיכומים, הוא אמינות, מסקנות, ופשוט שהראש עסוק לגמרי בזה. אבל מה יש בנושא של שבת וקידוש שהראש יהיה עסוק לגמרי בזה? כמה יכולים כבר לחשוב בנושא הזה?

משפיע: שמע נא. העניין הזה של להיות מונחים בקדושת השבת תלוי בעיקר כמה אתה מעוניין בזה, ועד כמה אתה מרגיש שהדבר נחוץ לך כמה שהוא חלק מרכזי בחיך. ואני רוצה לומר לך שבאמת, גם העניין של 'ליגן אין לערנען' גם תלוי רק בנקודה זו. כי הסיבה שהתלמיד חכם מונח בלימוד הוא לא רק כי יש לו הרבה מה לחשוב ויש לו כל מיני קושיות וחדושים, אלא מכיון שזה כל כך מעניין אותו וכל רצונו ומגמת נפשו הוא רק סביב הסוגיא שלומד, ממילא עסוק מוחו ומחשבתו סביב העניין הזה, וממילא עולים במוחו כסדר קושיות וסברות בסוגיא הזאת. בקיצור הוא מרגיש 'אז די סוגיא איז מיין זאך', זה העניין שלי.

וכך הוא ממש לעניין השבת. אנו צריכים להגיע לכך

עצם הלימוד והוספת כל מיני ידיעות ורעיונות על שבת, אלא המטרה היא הרי שנצליח להרגיש ולהיכנס באווירת קדושת השבת. וכיון שכן הצורה הנכונה כאן של הלימוד היא, לא לנסות לתפוס הרבה, תקח איה מאמר, יכול להיות גם מאמר פשוט, אך תלמוד אותו טוב. יכול להיות אפילו קטע אחד מהמאמר, אבל שהקטע הזה יהיה באופן של לימוד חזק ויסודי בהבנה ברורה ומחודדת. ותנסה גם להמחיש את הדברים על המציאות הפרטית בחיינו, להמשיך את הדברים על עצמינו, ולנסות לחיות ולהרגיש את זה, כך שהמאמר הזה ילווה אותנו במשך כל השבת, בתפלות, בסעודות, בלכתנו בדרך, בשבתנו ובקומינו. שנהרגיש בחוש איך שזה מציאות קיימת ממש.

וככל שנלמוד בצורה כזאת, כך נזכה במשך הזמן ליכנס יותר ויותר בהיכלה ובפנימיותה של השבת בעוה"ש"ת, השבת תותר עלינו רושם ממש, ותרום אותנו מאד.

אברהם יצחק: אז המשפיע אומר שקטע אחד בכל שבוע מספיק?

משפיע: האמת היא, שאפילו לא צריך קטע חדש בכל שבוע. כי בעצם העיקר הוא המחשבה והעסק סביב קדושת השבת, ואם כן גם אותו קטע ואותו מאמר יכול להעסיק אותנו בכל שבוע מחדש. אלא מאי? האדם צריך בכל זאת התחדשות, ולכן כדאי להוסיף בכל פעם קטע חדש, כי זה יקל עלינו להתרגש ולהתפעל מחדש בכל שבת ושבת. אבל עכ"פ לא נשכח את העיקר: לחיות ולחוות את המאמר והנקודה שלו, שנגש אל השבת מתוך איה מחשבה והתבוננות במהות קדושת השבת, הקידוש, הסעודות, התפלות, ובכללות על עניין השבת, - אשר זה יביא מאליו שנחיה באווירה מרוממת במשך כל שעות השבת, וממילא לא נצטרך לעבוד קשה כל כך שלא לדבר דיבורים מיותרים בשבת.

הדרך: ללמוד על שבת, מתוך החלטה, ובלימוד חזק

אברהם יצחק: נו, השאלה הגדולה היא אכן איך מגיעים לזה? איך מצליחים שעניין השבת יהיה 'מיין זאך' עדי כדי כך שליבי יבער ויתלהב בקדושתה ויעסיק אותי לגמרי?

משפיע: לכך אכן נחוץ מאד ללמוד מאמרי הצדיקים בספריהם הקדושים המדברים מקדושת השבת! כי כל מאמר ועניין שמתבהר לנו, מקשר אותנו יותר ויותר לקדושת השבת ומכניס אותנו לאווירת קדושתה. וזה מבעיר את ליבנו לחיות ולחוות בקרבינו את קדושת השבת.

אברהם יצחק: דווקא הרבה פעמים כבר למדתי וראיתי בספרים כל מיני מאמרים ועניינים על קדושת שבת, איך יתכן שזה עדיין לא פעל עליי שהשבת תהיה 'מיין זאך'?

משפיע: אתה צודק. כי יש לחדד בזה עוד: כי לא הלימוד עצמו הוא העיקר, העיקר הוא ההחלטה אשר אחורי הלימוד. דהיינו, כאשר אדם מבין את חשיבות ויקרות השבת, ולאור זה הוא מחליט לקחת את עצמו ולהשקיע את עצמו בנושא השבת, ובצורה ובגישה הזאת הוא נגיש לחפש וללמוד מאמרים על שבת קודש, בוודאי יראה איך שמאמרי הצדיקים פועלים עליו להבעיר את לבבו בקדושת השבת.

אברהם יצחק: אז לסיכום, היוצא לי מדברי המשפיע, שאני צריך פשוט להחליט שאני לוקח את עצמי להשקיע בנושא של שבת, ולאור זאת ללמוד בכל שבוע איה מאמר בספר הקדוש 'סידורו של שבת' וכדומה, בכך אגיע בעזרת השם להרגיש את קדושת השבת בכל ליבי ומחשבותי בלי שום היסח הדעת.

משפיע: נכון מאוד. אבל נחוץ לי להוסיף ולומר לך עוד נקודה על הצורה והאופן איך ללמוד ולהשיג את התועלת הרצויה מהלימוד בספרי הקדוש. כי הרי המטרה איננה רק

דוגמא: שבת כ'ח'תונה'

אברהם יצחק: המשפיע נקט מקודם דוגמא של שמחת נישואין, אני חושב עתה כמה המשל הוא מכוון, כי בעצם שבת היא גם כן עניין של חתונה, כפי שהרי אומרים בואי כלה בואי כלה...

משפיע: יפה מאד, ואתה רואה? מה שאתה אומר לי עכשיו, זה ממש דוגמא טובה של 'נקודה' של התבוננות, אשר אפשר לגשת איתה לשבת ולהיות עסוק עם כך במשך כל השבת: 'ה'ח'תונה' של שבת! אתה נגש לשבת עם ההתבוננות הפשוטה שביים הזה נהיה שמחה בכל העולמות ממש כמו חתונה; אנו כנסת ישראל נמשלים ל'כלה' והכלה שמחה עם דודה והוא הקב"ה שמתקרב אלינו ו'מקדש' אותנו.

וז ממש נקודה שיכולה ללוות את הלב והמחשבה במשך כל השבת, זה הרי העניין של 'קידוש' אשר בוזה הקדוש אכן מבואר כי עניין ה'קידוש' הוא ממש עניין ה'קידושין', ולכן יש בו גם עניין של 'עדות', ממש כמו העדים שצריכים לראות את מעשה ה'קידושין'. ואתה נקודה מתבטאת גם בתפילה של שבת, בתפלת ליל שבת אנו אומרים 'אתה קדשת' אשר הוא גם כן מלשון קידושין, ובכל תפילה העמידה של שבת יש שבע ברכות, אשר הם ממש כשבע ברכות אשר בין השתן לכלל תחת החופה. וכך אתה חי בכל השבת, איך שהקב"ה שמח אתנו ממש כמשוש חתן על כלה. אחרי הקידושין, - התפילה וה'קידוש' - מתיישבים לסעודת החתונה בלב שמח, ומשוררים ומרקדים בשמחה והתרוממות ממש כמו חתונה. ואפשר בנקודה זו עצמה להתבונן עוד ועוד, ולחוות ולהרגיש זאת עוד ועוד על עצמינו איך שאנו ממש הכלה של הקב"ה כביכול; אנו זוכים להכנס לביתו ולהיות סמוכים על שולחנו, שלחן השבת, וכנהנה וכנהנה.

וזו דוגמא אחת, של 'ליגן אין שבת', ובצורה כזאת אפשר להרחיב ולהתבונן בכל פרטי השבת, בצורה שתביא אותנו להיות מונחים לגמרי בקדושת השבת בסייעתא דשמיא!

אברהם יצחק: תודה רבה, הלוואי נזכה!

<p>ברכת מזל טוב</p> <p>לידידנו הנכבד הר"ח ה'ר' משה ברי"ר קיישבסקי שליט"א</p> <p>מחשבי תוכני מפעלות ה'חידושים' לידל הולדת בני למזל טוב</p> <p>בית מדרש ובענין טקן וידידנו ממנו רבנו נתן</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>לידידנו הנכבד הר"ח ה'ר' אברהם ברא"ה ברייער שליט"א</p> <p>מחשבי תוכני מפעלות ה'חידושים' לידל הולדת בני למזל טוב</p> <p>בית מדרש ובענין טקן וידידנו ממנו רבנו נתן</p>
---	---

דביקות של תפילה

האם עניין התפילה הוא לפעול ישועות? ואם כל העניין הוא רק קירבת ה', למה זה בא דווקא בצורה של בקשות גשמיות? וא"כ למה דווקא בשלש ברכות הראשונות שאינן בקשות, שם מעכבת הכוונה?

התפילה, שמרוב מחשבה בגדלות ה' וקירבתנו הגדולה אליו, נשכח מכל המשאלות הגשמיות שבשילם נכנסו להתפלל. וכפי שכותב הר"ק רמ"מ מוויטעבסק זי"ע כי כשהיה נעמד להתפלל ובאמצע התפילה שח על מה הוא ביקש להתפלל, אז הוא הגיע לתכלית של התפילה!!

נמצינו אומרים אם כן, כי בדברי הבעש"ט הק' האמורים, כי כל התפילות של יהודי צריכות להיות רק על מילוי חסרון השכינה, טמון כאן כל היסוד של עיקר המהות של תפילה. כי דברי האמורים על הקירבת ה' שהיהודי צריך להגיע בתפילה, הם ממש תרגום דברי הבעש"ט הק', כפי שזה מתבטא לאנשים כערכנו. כי כשהנשמה באה להשלמה, ע"י הרגשה של קירבת ה', זה ממש מילוי חסרון השכינה ממש. והבעש"ט הק' מלמד אותנו כי לזה אנו צריכים לשאוף בתפילתנו, להתעסק עם השורש של החסרון, זה שהנשמה שלנו רחוקה מקירבת ה', ובדרך ממילא יתקן החסרון הגשמי שאנו מרגישים, כאשר ניכנס להיכל המלך.

ד

עד שיעשה עצמו כבשר: אין לי מציאות מבלעדי ה'

אך השאלה שצצה עתה היא, למה התפילה מתוכנת אם כן דווקא בסדר כזה שכולה עוסקת בבקשת צרכים גשמיים? הרי לכאורה אם כל העניין כאן הוא קירבת ה', היה השמוע צריך להיות לכאורה מורכב מפרקים של גדלות ה', וכדומה. ויש כאן סתירה מבלתיא: כל עניין התפילה הוא קירבת ה' ולשכוח מכל עניין גשמי, והסדר הוא דווקא לעסוק עם בקשות גשמיות, מה הפשט בכך?

התשובה על כך היא, מה שמבואר בספרים הקדושים, כי אותה הרגשה שהאדם בא לה כשהוא מכיר בחסרונותיו הרבים, ועד כמה הוא נזקק מכל צד ופינה להשי"ת, ולא יכול כלל להסתדר לבד בלי השי"ת, דווקא היא זו שמביאה את הדביקות והקירבה של תפילה; ההרגשה הזו שהאדם מרגיש לחלו ככברה, כשהוא מתבונן בצרכיו הרבים בכל עניין, לרפואת הגוף, ורפואת הנפש, לפרנסה ולגאולה, היא זו העושה אותו כלי לדביקות של תפילה.

והתלות הזו, היא הקירבה הגדולה והעמוקה של תפילה; לא די בהרגשה עד כמה השי"ת גדול לעומת האדם, אלא האדם מרגיש כי אין לו כלל שום מציאות בלתי השי"ת, כאשר האדם אומר לך ה' הגדולה הגבורה והתפארת, הוא אמנם מתפעל מגדלות ה', אך עדיין יכול לישאר בחוץ, כאותו אדם המכין היטב ב'מלך על כל העולם כולו בכבודך, ושוכח שגם הוא חלק מהעולם, שצריך להמליך עליו את השי"ת... אך בשמוע"ע זה כבר לא יכול לקרות. האדם מודה אז על האמת בינו לבין קונו עד כמה חסר הוא, ועד כמה הוא זקוק להשלמתו ית' מכל צד ופינה, והוא עושה מעצמו חלל בתוך עצמו שמציאות השי"ת תחדור אל תוכו.

ולכן דווקא שלש ברכות אלו מעכבת בהם הכוונה יותר מכל. כי שם הרי מתרחש עיקר הייחוד והדביקות של תפילה, והדביקות היא הרי המהות העיקרית של תפילה כפי שהוסבר.

מעובד מתוך שיעוריו של הגה"ח ר" בן ציון אפל שלישי"א המתקיים מדי יום שלישי בשעה 8:30 ביה"כ ר' בנימין בנין ביהמ"ד בע"ה בשבוע הבא מתחילים סדרה חדשה על "מצוות התלויות בלב"

דברי חז"ל "שיכור, תפילתו תועבה". מה התועבה הגדולה שבכך ששיכור מתפלל? מסביר המהר"ל כי עניין השיכור הוא, אדם ללא דעת. אדם שרק החלק הגופני והבהמי שלו פועל בו, ללא דעת המבדיל בין אדם לבהמה. כותב המהר"ל, כי כאשר בעל גוף נעמד נעמד להתפלל לה' "הבא לי גופניות", זה מעשה תועבה! כמו שהתורה מכנה עריות כ'תועבה', כך גם לעמוד לפני ה' ולבקש שיצמצם אליך את השפע האלקי לענייני גשמיות גרידא, נחשב ממש כ'תועבה'. כי התינון כאשר אדם עוסק במעשה גשמי, כאכילה או שתייה, ואינו מכוין בכך לשם שמים, גם אם זו לא התכלית הראויה, זה עדיין לא 'תועבה', אך כאשר אדם בא לעשות מעשה רוחני עליון כזה של תפילה, והוא מוריד את זה לצורך גשמיות, זה ממש תועבה ומעשה בהמה!! תפילה מוכרחת להיות רק בשביל עבודת ה' או למכשירי עבודת ה'; כמה שהגשמיות נחוצה בשביל הרחבת הדעת, אשר אז גם זה חלק מעבודת ה'. אך להתפלל כבהמה בלי דעת, על גשמיות בשביל גשמיות, זה דבר מאוס ומופרך מאד.

והדברים מחודשים וטעונים הקרבה אל הלב, כי זה נשמע קצת כסותר לכל מה שהורגלנו וידענו עד היום על התפילה, שהיא כפשוטה: לצעוק אל ה' על צרכינו ועל מצוקתנו, וכאן אנו רואים מהספה"ק שיש כאן תכלית ומטרה אחרת לגמרי.

אמנם ביאור הדברים הוא, כי אכן המהות העיקרית של תפילה, הוא חיבור וקירבה לה'. אנו אמנם נגשים לשטוח את בקשותינו וצרכינו הגשמיים השונים, אך המהות העיקרית של התפילה, הוא עצם זה שאנו נעמדים לפני ה' ומתקשרים אליו. **זו זוכה הרי מציאות אשר כל יהודי יכול להרגיש, כי כשהאדם זוכה להרגשת קירבת ה' אמיתית, הוא מרגיש תאום שלא חסר לו מאומה בחייו, כי כשהשי"ת מקור הטוב נמצא, הכל נמצא.** ואם כן כאשר האדם מוצא עצמו במצב של חסרון, שורש הדבר של מה שהוא מרגיש שחסר לו משהו, הוא רק כי חסר לו קירבת השי"ת, והראיה, שכשהוא מגיע לרגע של קירבת השי"ת הוא הרי מרגיש שלא חסר לו מאומה. **זו היא אם כן מהות העבודה של תפילה, להשלים את החסרון שלנו ע"י קירבת ה', שהיהודי לא יסתפק עם המילוי הגשמי של החסרון, החסרון צריך להוביל אותו לקבל את הבורא כל עולמים בעצמו.**

אכן מובן מאליו, כי כשהיהודי זוכה ליכנס בהיכל המלך, הוא כבר זוכה אגב אורחא לקבל את כל משאלותיו וצרכיו, כי הרי כלום חסר מבית המלך, אך המטרה שעמה היהודי צריך לגשת לתפילה, צריכה להיות רק לשם קירבת ה', והישועות כבר יבואו מאליהן.

מאידך, ככל שאנו קולטים שכל המהות של תפילה היא עניין של קירבת ה', מבינים יותר את דברי המהר"ל עד כמה מופרך ומאוס הוא מצב כזה שכל התפילה נסובה רק סביב הבקשות הגשמיות. **משל למה הדבר דומה**, לחותן עשיר היושב עם המיועד להיות חתן לבתו, הוא מבקש להשתעשע בו, הוא שואל אותו: מה משמח אותך בכך שאתה הופך להיות חלק מהמשפחה שלי, והחתן עונה במלוא ההתלהבות: מה השאלה, אני נכנס לבית עשיר, יש פה לאכול ולשתות כיד המלך, השוער מחזיק אותי על שולחנו...הרי כל בר דעת יבין כי נפשו של החתן תצא מגיעול לשמוע תשובה כזו. לא כי איכפת לחותן העשיר להעניק לחתנו מכל טוב, הוא רוצה שיהיה כאן קשר, הוא מצפה לשמוע איך שהחתן רואה ומעריך את המעלות האמיתיות של המשפחה העולים על כל כסף וזהב, ודווקא אז הוא ישמח להתקשר איתו, להכניס אותו אל ביתו ולהעניק לו מכל טוב. וכך צריכה להראות

א

'מצוות' תפילה?!

ישנו דבר פלא המתעורר לכאורה כשמתבוננים בשו"ע בהלכות תפילה: דווקא בשלש הברכות הראשונות, הכוונה מעכבת יותר מכל התפילה. הרי לכאורה היה צריך להיות ממש ההיפך: כי הברכות הראשונות הם בעצם רק הקדמה לתפילה; הם באים כהמשך ליפסוקי דזמרה! שעניינם אשר טרם שהעבד מבקש את בקשתו, הוא צריך להקדים בדברי שבח איך שהאדון הוא גדול גבור ונורא סומך נופלים ורופא חולים, ואז הוא יכול לגשת ולבקש את התפילה עצמה: רפאנו, ראה נא בעניינינו, ברח עלינו וכולי, בכל ברכות שמו"ע האחרות אשר שם הוא עיקר התפילה, כאשר אנו מתפללים על כל צרכינו ובקשותינו. אך בחז"ל ובשו"ע ראינו התייחסות הפוכה, דווקא שלש הברכות הם הנחשבים כעיקר התפילה; הם אלו אשר הכוונה מעכבת בהם יותר מכל התפילה!

פליאה נוספת הצצה על דרך זה, היא על עצם העניין של 'מצוות' תפילה; תפילה בעת צרה היא לכו"ע 'מצווה דאורייתא', זה מעורר תמיהה: וכי תפילה היא 'מצווה'? תפילה הוא הרי מתנה שניתנה לנו לפנות אל השי"ת במצוקתנו, ולפעול את משאלותנו אצל השי"ת, איך שייך לזה הבחנה של 'מצווה'!?

אך האמת היא שאין יש טעות קטנה. כי תפילה היא אמנם מתנה, אך המתנה היא לא הישועות שאנו פועלים בכך, מה שהשי"ת ממלא משאלותינו. **תפילה יש תכלית אחרת** שאינה קשורה כלל אם פעלנו את הישועה או לא, וכל עניין פעולת הישועות הוא רק מילתא אגב אורחא הנלווה לעניין התפילה. יש על כך לשון חרף של הישפת אמת! במכתב, אשר הוא מתבטא שם בחדות כי תפילה אינה בשביל לפעול עניינים אצל השי"ת. זו היא אמנם היצורה! של תפילה, בתחוננים ובשפיות שיהי כעניי פתח על כל צרכינו, אך המטרה והתכלית היא אחרת לגמרי.

ב

תפילה: מילוי חסרון השכינה

התכלית האמיתית של תפילה, היא זו המבוארת בדבריו הקדושים של הבעש"ט הק' על הפסוק 'מלא ה' כל משאלותיך', כך מפרש הבעש"ט הק' את הפסוק: "מלא ה' " זה צריך להיות "כל משאלותיך". בכל משאלותיו תפילתו ובקשותיו של יהודי הוא צריך לכוין רק למטרה אחת **שימלא ה'** דהיינו ששמו יתברך יתמלא. כי כל החסרונות שישנם ליהודי, בבריאות, בפרנסה, ובכל פרט, כולם נובעים מהחסרון שיש בשכינה הק', ולכן במקום שהיהודי יתעסק בתפילתו עם התוצאה, שהוא החסרון הגשמי שפגש אותו, מדרך הבעש"ט הק' להתעסק עם השורש של כל החסרונות, שהוא החסרון בשכינה. וזה הכוונה **ימלא ה'** שרומז על חסרון השכינה הק' הרמוזה באות ה' האחרונה של שם הוי"ה ב"ה, שהיא תתמלא ותתייחד קוב"ה ושכינתיה.

הדיבורים הקדושים האלו אמנם נראים כדיבורים גבוהים השייכים לצדיקים שהם בדרגה כזו, שאין להם עוד כל עניין בחייהם לבד מחסרון השכינה הק', אך באמת שהדיבורים הללו שייכים ומכוונים לכל יהודי בכל דרגה שהיא, ללמד אותנו את המהות של תפילה. כי כשמעמיקים בסוגיית התפילה רואים שללא השייכות לעניין זה של **ימלא ה'**, לכל יהודי כפי דרגתו הוא, חסר בעצם שלימות עניין התפילה.

ג

שיכור, תפילתו תועבה

ונחיד את הדברים עור, עם מימרא נוקבת של המהר"ל על

רשפיה / כללי וחיצי קודש ממאורי החסידות

הבעש"ט הק' הזהיר לתלמידיו על קדושת עינים, ולימד אותם שבכל מקום שיתנו עיניהם יראו רק קדושת השי"ת המחיה את הדבר

כ"ק רבינו חזקוני זי"ע (טהרת הקודש, קדושת עיניים פ"ב)

קאזעלקיס בבית מקדש מעט

אנה אבקשן

שאלות והתלבטויות בעבודת השי"ת

איך מתמודדים עם קנאה?

שאלה:

אני בחור בינוני ולא זכיתי בכשרונות מיוחדים ביותר, ומסביבי ישנם בחורים רבים עם כשרונות מיוחדים, עם יכולות מיוחדות, וכל אחד זוכה להצלחות מזהירות, בלימוד, בחבורות, בבחינות, ובכל השאר. ורק אני מוצא את עצמי בחור 'אפורי' שמתאמץ ומתאמץ אבל לא מגיע לשום דבר מיוחד. זה שובר אותי שוב ושוב ואני כבר לא יכול להמשיך כך.

תשובה:

בחור יקר! לפני שנענה לך תשובה למעשה, הבה נציג קודם כל את האמת בפשטותה ובחריפותה: להסתכל ולקנא באחרים, זהו שורש הרע. זהו מעשהו של הנחש הקדמוני אשר קינא באדם וחווה, כמבואר בחז"ל, אשר משם השתלשלו ונוצרו כל הרעות וכל מציאות החטא והרע בעולם. **ולמה זה שורש הרע?** כי המקנא מתעסק עם העדר, משהו שלא קיים. אין לו תכונה וכשרון פלני, אבל הוא חושב ושוואף לזה. זאת אומרת שהוא מתעסק עם משהו שלא קיים. וזהו רע, כי הרע הוא ההעדר, ההעלם על מציאות השי"ת.

ומבואר שם בגמרא בסוטה (ט), שעונשם של המקנאים, והנחש בתוכם, שהם לא מגיעים גם לא לחלקם שלהם. היינו לא רק שאינם משיגים את מה שקינאו אצל חבריהם, אלא גם לא מה שהיו צריכים להשיג בעצמם. **וזהו לא עונש אלא תוצאה טבעית בדרך ממילא:** כי המקנא מנסה להשיג משהו שהוא לא שייך לזה (למשל, שמנסה להגיע לדיעת מסכתא שלימה מעבר לכוחותיו), ואת מה שהוא כן שייך לזה הוא לא מנסה להשיג (שאינו מתמקד ומתרכז בדיעת חצי מסכתא, שלה הוא כן מסוגל), כך יוצא שהוא לא מצליח להשיג שום דבר. גם לא מה שהוא כן מסוגל. **וההפסד והצער הוא פעמיים:** גם החבר שלי כן הגיע להישג כפול, ואני אפילו לחצי הישג לא הגעתי. לכן, לפני שאנו ניגשים לחשוב כיצד מרפאים את הקנאה, קודם כל צריך לדעת: לקנא זה לא לעניין...

אך מהי באמת הרפואה לקנאה: **להיות שמח בחלקו, שמשמעותו להתעסק עם משהו שקיים, שזהו הטוב.** זהו גילוי אור השי"ת. במילים אחרות, מלחמת היצר שבין הקנאה והשמחה בחלקו, היא בין הרע והטוב, ההעדר והקיום, האם אני מתעסק עם דמיונות שווא או מתעסק עם דברים אמיתיים שקיבלתי מהשי"ת.

מה זה להיות 'שמח בחלקו'? איך נהיים 'שמח בחלקו'? זה כולל שני סעיפים: **הסעיף הראשון** שאדם צריך לקלוט, זה שהשי"ת ברא את כל אחד מאתנו לכבודו, ולכל אחד מאתנו נתן את התכונות המדויקות שבהן נוכל להביא את כבודו בדרך. אם נבראתי עם ראש בינוני בלי כשרונות מיוחדים, כנראה יש להשי"ת נחת רוח מיוחדת בזה. וכשאדם קולט שהוא לא נברא אלא לשמש את קונו, אזי הוא מבין שאיך שהוא נברא, כך הכי טוב, כי כך הוא צריך לשמש את קונו.

הסעיף השני (שיכול לבוא רק אחרי הסעיף הראשון), זה להבין מה החלק שלי. לכל אחד יש את החלק שלו שלשמו הוא נוצר, שדרכו הוא מביא את הנחת רוח להשי"ת, ועליו לחפש זאת אצל עצמו ולהכיר בכך. **למשל, אתה אומר שאתה בינוני ויש לך כשרונות ממוצעים,** זאת אומרת שהחלק שלי שאתה יכול לזכות לקנין התורה הרבה יותר מבעל הכשרון. כי בעל הכשרון בדרך כלל אינו מתייגע כל כך, ולכן אינו מתחבר כל כך ואינו קונה כל כך. משאיכ הבינוני מתייגע בלימוד, ומסדר יותר את הלימוד אצלו, וחוזר יותר, וזוכר יותר, וקונה יותר את הלימוד. ולכן הנחת רוח שלי להשי"ת היא דווקא

לאחר שבועות של חרדה ומורך בלב חסידי אפסא, הגיעה הבשורה על שיפור ניכר במצב.

הרופאים מצדם כבר התייאשו ממחלתו של הרה"ק האוהב ישראל, זי"ע, הם קצבו את זמנו ל"ע ובבתי הכנסת שבגלילות אפסא נערכו עצרות תפילה ותחינה, לקיים בנו חכמי ישראל. הרה"ק שכב על ערש דוי, עורו חיוור ועיניו סגורות. החסידים התגודדו סביב למיטת חליו בדאגה רבה כששפתותיהם מרחשות תפילה, הם ידעו שאין להם על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

גם בכל הסביבה לא שקטו, החסידים הפכו עולמות להתפלל לרפואת רבם הקדוש, בכו והתחננו וקרעו שערי שמים, כך שאנחת הרווחה הדהדה ברחבי העיר בהישמע הבשורות הטובות.

לאט לאט השתפר המצב, הרה"ק יצא משערי מוות והחל לחזור לדרך החיים. הצבע חזר לפניו הקדושות, ומאור עיניו עלה וזרח.

הרה"ק מאפסא הלך והתחזק, עד שכעבור תקופה התרפא כליל ממחלתו.

לבו של הרה"ק ריננה בהכרת תודה להשי"ת, על כל החסד אשר עשה עמו. הרה"ק ביקש להביע תודה להקב"ה על שרפאו ממחלתו חשוכת המרפא, והחזירו לאיתנו.

ויהי בחלום הלילה, והנה נגלה אליו הגה"ק ה'טורי זהב' זי"ע בהדרת כבודו ושואל את הרה"ק "למה לא הקרבת קרבן תודה? הלא ארבעה צריכין להודות, ואחד מהן הוא חולה שנתרפא."

הרה"ק מאפסא זי"ע תמה, "והלא בית המקדש חרבו? היכן אקריב קרבן תודה?"

התשובה המפתיעה מפי ה"ט"ז היתה: "לך ללובלין, שם אצל הרבי מלובלין הוא בית מקדש מעט, שם תספר ושם תודה להשי"ת על כל הניסים והנפלאות."

לשמע התשובה השתאה הרה"ק מאפסא זי"ע בהתפעלות, "האם גם בזמנכם היה דרך הבעל שם טוב?" שאל את ה"ט"ז בתהייה.

"כן", ענה לו ה"ט"ז בבהירות, "גם בימינו היה דרך הבעש"ט, אך היא הייתה גלויה רק ליחיד סגולה, ולא לעם שבשדות, אלא שמאז הופיע הבעש"ט הק' בעולם גילה והמשיך את האור לכל באי העולם."

הגה"ק ה"ט"ז אף הביא לו ראיה שהוא אחז בדרך הבעש"ט זי"ע, "ענין בספרי באבן העזר סימן כ"ה סעיף ב', שם תראה שאחותי בדרך הבעש"ט."

לשוננו הזהב ה"ט"ז מבארת היטב את דרכו של הבעש"ט, "שוא לכם משכמי קום כו', דהיינו, שיש ת"ח מנדרין שינה מעיניהם ועוסקים בתורה הרבה, ויש ת"ח ששינים הרבה כדי שיהיה להם כח החזק וזריזות לב לעסוק בתורה, ובאמת יכול ללמוד בשעה אחת מה שזה מצטער ועוסק בשני שעות.

ובודאי שניהם יש להם שכר בשוה, על כן אמר 'שוא לכם' דהיינו: בחנם לכם שאתם מצטערים ומשכמים בבוקר, ומאחרי שבת בלילות וממטעים שנתם, זה בחנם, כי כן יתן ה' לידיו שינה, דהיינו, **מי שישן הרבה כדי שיחזק מחו בתורה נותן לו הקב"ה חלקו בתורה כמו אותו שממטע בשניה ומצטער עצמו, כי הכל הולך אחר המחשבה.**

הרה"ק האוהב ישראל זי"ע נסע ללובלין, כמצוות הגה"ק ה"ט"ז זי"ע, ושבת את שבתו בלובלין.

הרה"ק הגיע לבית-המקדש-מעט של לובלין לתפילת שחרית של שבת קודש. הסתכל מבעד החלון וראה שהציבור אוזז בפיוט 'האדרת והאמונה'.

התלהב הרה"ק מאור, וקפץ דרך החלון, והחל לרקוד ולקפוץ, "ועשה שם קאזעלקיס" ופזז וכרכר זמן רב, בהודאה לשם על הניסים והנפלאות.

מקור: נפלאות הרבי, נספח לספר דברי אמת שה"ל הרה"ח ר' צבי בתנא ז"ל

יהודים רבים מתחננים גם הם לקבל את הגיליון! לתרומת 500 גליונות בסך 350 ש"ח + 1000 גליונות בסך 600 ש"ח + 2000 גליונות בסך 1000 ש"ח • לתרומה חייג 05041-31519

אחראי ראשי של מערכת ההפצות: 05341-90048 | בני ברק: רחוב סוקולוב 23 | 05276-19586 | מקור ז'וויניץ רחוב רבינו | חזון אש 44147-05311 | רחוב יחזקאל 4 (מערב לב) קומה לרדת | ביה"ח שעיני השוער | אזור מקור ברך בירושלים, רח' החשתיים 11 | 05832-88350 | הגן חלק הטרקטור באר"ה | חשתי הגליון | ירושלים ובית שמש חריש וטבריה בכל בני מדרשן | אזור רוממה בירושלים: 05271-81250 | בני נאיה: ירימור 60 כניסה ב (1) | אזור מקור ברך בירושלים, רח' החשתיים 11 | קומה לעינה, יקובוביץ: 05341-90048 | בני ברק: רחוב סוקולוב 23 | 05276-19586 | מקור ז'וויניץ רחוב רבינו | חזון אש 44147-05311 | רחוב יחזקאל 4 (מערב לב) קומה לרדת | ביה"ח שעיני השוער | בתי: נבעה A הענין רח' הכבא סא"י 13/88350-05832 | אל"ש: ביהמ"ד ז'וויניץ | צמח בדין | חרוב ר' יוסף בן שווא | מדינת ישראל: 24 | ביהמ"ד קרית החסידים | אשדוד: רובע ז' | ביהמ"ד קרית החסידים רח' בעל הג 91762-05485